Ч. 141 Второк 27 Червня (9 Липня) 1895. Рік V.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостввах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Бесїда пос. Барвіньского

виголошена на засїданю австрийскої Делегациї дня 25. червня с. р.

Висока Делеґациє! Я зголосив ся до слова, щоби висказати бажаня і потреби людности, котру маю честь тут заступати і припоручити їх як найгорячійше прихильній увазї і оцїнцї военної управи.

Передовсїм нехай буде менї вільно висказати щиру подяку Є. Ексц. п. Мінїстрови війни за то, що увзглядпив порушену мною підчас торічної сесиї делеґацийної справу службового становища греко-католицких капелянів войскових, через системізоване VIII. кляси ранґи для одного греко-католицкого капеляна.

Тим способом упослїджене греко-католицкого клира войскового бодай в части зменшено, але не зовсїм усунено. Греко-католицкий клир войсковий знаходить ся, бачите, і при сїм системізованю VIII. кляси ранґи в некористнім положеню супротив греко-православних і протестантских капелянів войскових, для котрих системізовано також по одній посадї в VIII. клясї ранґи; бо підчас коли греко-православні і протестантскі капеляни войскові на кождих вісїм посад мають одну в VIII. клясї ранґи, то греко-католицкого клира войскового припадає одна посада в VIII. клясї ранґи на дванайцять капелянів войскових.

Було би длятого відповідним системізувати другу посаду в VIII клясї ранґи для одного греко-католицкого капеляна, а то так, щоби один із тих в VIII клясї ранґи був призначений для сеї половини держави, другий же для тамтої половини, де до греко-католицкого обряду належить не лиш значне число Русинів але також і Румунів.

Дальше була би зовсїм слушна і справедлива зміна орґанїчних постанов для войскового душпастирства в тім взглядї, щоби греко-католицким капелянам войсковим признано повні права що-до войскових осіб їх обряду в справах супружеских і в веденю метрик, як то маєсь річ не лиш у римо-католицких але також і у греко-православних і протестантских душпастирів войскових. Коли в нашій монархії признано здавен давна рівне становище римо- і греко-католицкого духовеньства сьвітского, то есть то дїйстно анахронїзмом, коли вояк греко-католицкого обряду, котрий має греко-католицкого капеляна войскового, в справі супружества або в справі метрики мусить відносити ся не до него, але до римо-католицкого душпастиря войскового. То мусить конче понижати повагу греко-католицкого клира войскового в очах его власних парохіян. Не сумніваю ся, що управа военна, котра в службі войсковій трактує однаково всї народности і всї віроісповіданя не спротивить ся також і в сїм взглядї зовсїм справедливому жаданю.

З представленя результатів достави для армії довідав ся я з вдоволенем, що притягане дрібних промисловців до сеї достави відбуває ся як і в попередних роках і що управа военна дотеперішні результати достави називає успішними. Треба тут згадати, що то увзгляднене дрібних промисловцїв і продуцентів завдячуємо порушеню сеї справи делеґатами Хшановским і кн. Сапігою. Єсть то вельми потїшаюча проява, що число дрібних промисловців, надїлених доставою в послїдних роках постійно збільшило ся і що поліпшене що-до якости виробів в результатах достави завдяки проводови военної управи удержує ся. Може то служити за доказ, що наші дрібні промисловцї показали ся здібними брати участь в доставі і що они дорослн до сеї задачі. Єсть то для того зовсїм оправдане жадане, щоби управа военна давала дрібним промисловцям більший як 25 процент достави, і для того треба би бажати, щоби управа военна по скінченю дотеперішних контрактів достави з великими промисловцями рішила ся зробити зміну в проценті достави припадаючім в користь дрібних промисловців. Особливо треба би бажати, щоби більше увзглядвювано дрібних продуцентів при доставі сирих продуктів і товарів полотняних. Тим способом вийшла би в користь як найширшим верствам значна часть тих великих материяльних жертв, які поносить людність на удержане і заосмотрене сили военної. Яко репрезентант Галичини мушу піднести з особливим вдоволенем, що управа военна при доставі для армії звернула увагу на сей край, котрий переважно мусить жити з рільництва, і завела улекшеня при доставі товарів. Треба би ще лиш бажати, щоби при доставі рільничих продуктів і кониш усунено о скілько можна посередників і тим способом здержано використуванє сїльского населеня.

Але коли вже говорю о сїльскім населеню, то нехай менї буде вільно звернути увагу управи военної на одну для нашого селянина дуже важну обставину. В Галичинї, котра як я вже згадував, мусить жити майже виключно із рільництва, єсть час від середини липня аж до кінця серпня одинокий, в котрім не лиш селянин але також маломіщанин та дрібний промисловець мусить старати ся подбати про

---

3)

ЧИМ ЛЮДИ ЖИВІ.

(Гиґієнїчно-культурна розвідка).

II.

Всїлякі материяли на поживу — Збіже і стручкові ростини. — Огородовина. — Обрістники і губи. — Дрібні звірята яко пожива. — Канїбалїзм або людоїдство. — В чім єсть вартість поживи і як она віджпвляє тїло.

(Дальше.)

Побіч ячменю найстаршим збіжем єсть **пшениця**. Де она первістно росла трудно означити. Найновійші розслїди кажуть здогадувати ся, що первістною вітчиною пшеницї суть краї положені над рікою Евфратом в Азиї. Звідтам понесли еї культурні народи дальше на захід і вже в дуже давних часах уживали муки з неї на випікане хлїба. Хінцї знали пшеницю вже на 3000 лїт перед рождеством Христовим а у Жидів звістна она була вже за часів Авраама. В Єгиптї була пшениця також вже дуже давно звістна, бо зерна еї найдено в дуже старих пірамідах. Так само знали еї і стародавні Греки, бо в дуже старих піснях грецких (в Ілїядї) єсть згадка, що Греки годували нею конї. У Римлян була вже пшениця важним артикулом поживи, а римский писатель Плїній згадує вже про кілька родів пшеницї, які розвели люди. За римских часів славилась найбільше італїяньска і сицилїйска пшениця, котра мала дуже добру вагу і давала дуже білу муку. Найобильнїйше родила тогди африканьска провінция, а якийсь намістник римский за цїсаря Августа прислав був тому цїсареви з Африки корч пшеницї, що виріс з одного зерна а мав майже 400 колосків. В північній Европі була пшениця також вже дуже давно звістна, бо в т. зв. пальових будівлях в декотрих сторонах Европи найдено також і зерна пшеницї.

Жито з поміж збіжа єсть розмірно наймолодшим. Стародавні Інди, Єгиптияни, ба и стародавні Греки ще его не знали. Аж з римских часів маємо про него звістку, але ще тогди мало оно дуже мале значінє яко пожива, бо по словам Плїнїя уживало ся в часї голоду. Наша назва „жито“ здаєсь вказувати на то, що оно стало ся уживати у нас на поживу досить пізно, бо мабуть аж тогди, коли Русини входили вже в купецкі зносини з Греками. Слово „жито“ здаєсь походити від грецкого слова „сїтос“, котрим Греки властиво називали пшеницю а відтак і збіже взагалї. Московска назва житя „рож“ і нїмецка „Roggen“ здають ся бути спорідненими і одного й того самого походженя, а слово „Roggen“ значить то само що овоч, зерно або насїнє. Загально припускають, що вітчиною жита єсть всхідна Европа або всхідна Азия.

Розуміє ся, що всї роди збіжа не могли уживати ся в станї сирім, бо суть лиш дуже трудно стравні. Первістно уживало ся збіже в той спосіб на поживу, що зерно розтирано між двома каменями на грубу муку, а радше на кашу і відтак варено его з водою. Аж в значно пізнїйших часах, коли вже люди придумали собі були жорна, розмелювано збіже на досить мілку муку і тогди вже роблено із него всїлякі страви і печено прісний (не кислий) хлїб. Був то вже дуже значний поступ, так великий, що стародавні народи, котрі перший раз научили ся випікати хлїб, вважали его даром богів і називали его їх іменем. Греки уважали хлїб даром божка Дионїзия, а Римляни даром божка Пана, від котрого и пішла була назва римска на хлїб — паніс (panis). Звичай випіканя хлїба пішов по всїй імовірности первістно із Єгипту. На то вказують нам дуже старі памятники египетскі. Коли за фараона Рамзеса III. около 1.180 р. перед рожд. Хр. робітники в містї Тебен підняли бунт і зробили загальний страйк, вийшли із міста серед загального оклику: „Голодуємо! Від вісїмнайцяти днів не маємо хлїба!“ То само повторили они в кілька місяців опісля підчас нового бунту перед командантом міста: „Ми голодні! Не маємо хлїба!“ А той відповів їм: „Дам вам 50 міхів пшеницї, а фараон дасть вам більше“. Із сего видимо, що стародавні Єгиптияни не лиш знали вже випікати хлїб, але й очевидно випікали его з пшеницї.

удержане житя на цілий рік; єсть то одинокий час, в котрім при рільній роботі можна щось заробити. Єсть то рішаюча хвиля в услівях житя, як для малого господаря так для властителя більшої посілости. Хто той час занедбає, той мало або й нічого не заробить, а той що занедбав відповідний час, мусить відтак бідувати цілий рік.

На той же час припадають, як звістно вправи войскові, а за тими ідуть великі маневри осінні. Вправами войсковими відтягає ся значна часть робочої сили від рільної господарки на досить значний час а через то опізняють ся пильні роботи в поли, а до того ще й біднїйшій людности сільскій та маломіщанам відбирає ся нагоду подбати про удержане свого дому на цілий рік.

Позволю собі длятого піддати то зрілій розвазї военної управи, чи не можна би час войскових вправ так установити, щоби увзглядненo згадані потреби хліборобів і щоби підчас жнива заведено загальне урльопованє сннів селяньских, уживаючи при тім всякого можливого улекшення при переводженю сих мір.

Наконець нехай менї буде вільно вказати ще на одно лихо, яке дуже спиняє сільску людність в єї роботах в поли. Обговорювано то лихо вже кілька разів як у високій Делеґаціі так і у високій палаті послів. Розходить ся передо всїм о то, щоби о скілько можна берегти засіяні поля підчас маршів і вправ войскових на ґрунтах не віднайменних военною управою до ужитку і о скоре та відповідне винагроджене евентуальної шкоди.

Дальше буває нераз, що в насьлїдок уставленя стрільниць на далеко засіяних або маючих засіяти ся ґрунтів, селяни не можуть у відповіднім часї взяти ся до роботи в ночи і за потерпівшу через то шкоду не дістають або ніякого або лиш дуже мале відшкодованє. В сій справі приходять часто петиції до вис. Делеґації о усуненє сего лиха а така петиция єсть і сего року з Галичини.

Всї ті недогідности суть в силї ще лиш збільшити прикре положене стану селяньского, в яке він попав в наслїдок загальної кризи рільничої, а прецї стан селяньский творить основу величавої і могучої будови нашої Монархії. Найбільші законодавцї і володітелі всїх часів признавали завсїгди вельми важну ролю стану селяньского в господарці державній і оцїнювали єї; також і наш сьвітлий Монарх при всїляких нагодах своєї вітцївскої печаливости о добро сільского люду висказував ся о тім. Отже відповідає то зовсім намірам Найясн. Пана, щоби при змаганях около удержаня і заосмотреня сили военної увзляднювано також потреби і інтереси рільничого населеня і длятого поручаю то прихильности военної управи.

З руских товариств.

На 39 ім засїданю головного видїлу „Просьвіти“ дня 25 н. ст. червня с. р. під проводом о. сов. Тороньского полагоджено отсї справи:

1. Принято з вдячностию до відомости, що архітект п. Голейко жертвував безінтересовно свій труд для дому „Просьвіти“.

2. Принято до відомости письмо філії „Просьвіти“ з Перемишля, в котрім видїлові філії радять урядити проєктований головним видїлом з'їзд членів на наради в справі просьвітного і економічного піднесеня народу десь около половини вересня. В справі читальнї „Просьвіти“ в Поздячи, котра, після дописи в „Галичанинї“ (ч. 117 з с. р.) мала перемінитись на читальню общества ім. Качковского, дає філія поясненє, що о такій переміні в Поздячи і мови не було, а вість подана в „Галичанинї“ була хиба pium desiderium дописувателя.

3. Стипендиї з фонду бл. п. Євсевия Грушкевича, на яку розписав був видїл конкурс, не надано поки-що нікому, бо одинокого петента, Филимона Грушкевича, ученика ґімназияльного з Самбора, що має всї услівя на сю родинну стипендию, уважав видїль за відповідне візвати, щоби предложив свої сьвідоцтва шкільні. — Годить ся тут додати, що фонд стипендийний бл. п. Євсевия Грушкевича по дуже корисним проданю акций зелїзницї Черновецкої і листів заставних Товариства кредитового земского та по закупні за одержані гроші листів Банку краєвого підніс ся нараз з суми 5000 зр. до суми 7216·07 зр. Листи на суму 7200 зр. завінкульовано, а 16.07 зр. зложено на книжочку щадничу.

4. Товариства „Руска Бесїда“, „Просьвіта“ і „Ватра“ займуть від 1 серпня с. р. мешканя в домі „Просьвіти“.

5. Принято з подякою щедрий дар від члена видїлу краєвого Вп. д-ра Д. Савчака для товариства, именно 600 примірників єго „Збірника законів адміністрацийних“.

6. По трох совістних рецензиях принято на конкурс з фонду Дубравского нову рукопись „Сольо-терно“. По отвореню куверти дізнали ся члени видїлу, що автором сеї працї єсть п. Лев Зиновий Лопатиньский, артист нашого театру.

7. Полагоджено справи читалень в Циганах, Бернадівцї, Серниках середних і справу приватну о. Ів. Курдуби з Підкаменя коло Бродів.

8. Від о. М. Цегельского з Камінки струмилової принято з подякою 13 зр., зібраних зі складок на фонд стипендийний імени д-ра Омеляна Огоновского.

9. Зрепензовано кілька праць надісланих для „Просьвіти“ і полагоджено справи касові.

10. Ухвалено вислати Володимирови Антоновичеви поздоровне письмо з нагоди ювилею єго 30-лїтної професорскої дїяльности в университетї сьв. Володимира в Київі.

Перегляд полїтичний.

В Палатї послів розпочинає ся нинї дебата над буджетом міністерства. Завтра або в середу прийде під голосоване позиция призначена на цилейску ґімназию. Кажуть, що словіньскі посли мали довідати ся від правительства, що на случай ухваленя згаданої позициї перша кляса з викладовим язиком словіньским в Цилеї буде відкрита ще у вересни с. р.

Бїлградска ґазета урядова оголосила указ короля о утвореню нового кабінету. Новакович обняв президию і справи заграничні; ген. Франасович став міністром війни, Маринкович обняв міністерство справ внутрішних а дотеперішний міністер фінансів Попович лишив ся при фінансах. Президент суду апеляцийного Нинчич став міністром справедливости, пенсіонований директор зелїзниць Перкович обняв міністерство будівель і тимчасово торговлю, а професор университету Ковачевич став міністром просьвіти. Нове міністерство поставило собі за задачу на першім плянї упорядковане фінансів.

Рух македоньский о скілько зачувати, вийшов Сербам в користь. Сербія обіцяла Портї, що постарає ся о то, щоби від сторони Сербії ворохобники не впадали до Македонії і обса-

---

Підчас коли ячмінь і пшениця служать людем вже від непамятних часів за поживу, а ужиток жита єсть також дуже давний, то кукуруза і гречка стали бодай у нас звістні яко пожива аж в новійших часах. Кукуруза, именно, котрої вітчиною єсть Америка, стала у нас уживати ся за поживу аж по відкритю Америки. В Америці уживала ся кукуруза за поживу вже від дуже давних часів, а то видко з того, що зерна єї знайдено в дуже старих гробах первістних жителїв Мехіка і Перу. До Европи прийшла кукуруза около 1.500 р., первістно до Іспанії а звідси розійшлась відтак скрізь по полудневій Европі — до Італії і на балканьский півостров і аж до Малої Азиї, а відтак аж дійшла й трохи дальше до північних країв европейских. Звідки пішла наша назва „кукуруза“ або „кукурудза“ і лемківска назва „тендериця“ — не можна ніяк сказати. Однак дуже характеристичним єсть, що й Нїмцї називають кукурузу „кукуруц“ (Kukuruz). Видко, що то єсть спільна назва, але звідки взята? — трудно сказати. Може то буде трохи за сьмілий здогад, коли звернемо увагу на подібність мадярского слова „куруц“, котрим називано угорских ворохобників і розбишаків, які настали були на Угорщинї по хрестоносних походах. Могло би бути, що ті куруци розширили ужиток кукурузи по Угорщинї і що від них дістала ся й назва самій ростині, котру відтак від Мадярів й Русини та й другі Славяни, ба й Нїмцї переняли. Первістна (перуаньска) назва кукурузи єсть „маіс“. Кукуруза грає нинї яко пожива в многих краях, от хоч би й у нас дуже важну ролю. У нас варять з неї як звістно т. зв. кулешу в спецiяльно на то роблених горшках т. зв. кулешірниках. Ту саму страву називають на Буковинї і в Румунії мамалиґа, а в Італії полєнта. Варена і печена кукуруза звістна загально. Дуже молоденькі шульочки квасять також так само як огірочки. Не від річи буде тут згадати ще про один присмак, який роблять собі иноді наші селяни із зерен кукурузи. Суть то так звані „кокоші“, зерна кукурузи пражені на бляcї або на грани, котрі з лоскотом пукають і розлупують ся. Цікаво знати, що той сам присмак з кукурузи роблять собі люди вже з давна давен в Америцї і там називають єго „попкорн“.

Так само і гречка належить вже до новійшого збіжа. Стародавні народи єї зовсїм не знали. Вітчиною гречки єсть Манджурия і сторони над рікою Амур. Гречка дістала ся до нас через Татарів і для того деякі народи як н. пр. Поляки називають єї просто „татаркою“. В Нїмеччинї появила ся она перший раз в 1436 р. але єї управу розширили аж нїмецкі кольоністи, котрі в 18-ім столїтю вернули з Сибіри до Петербурга. Звідси розійшла ся она по цілій Росиї а відтак і по цілій Европі. Ужиток гречки звістний загально; єї уживають переважно на виробляване всїлякого рода крупів і на муку, котрої уживає ся майже виключно лиш на лемішку або т. зв. пражуху. З розробленої з водою і заквашеної гречаної муки роблять рід кисїля. Рідко лиш випікають з гречаної муки хліб або т. зв. гречаники.

Що-до вартости поживи дорівнують збіжу т. зв. стручкові ростини, до котрих зачисляємо горох, біб, фасолю і сочевицю. Ті ростини творять, можна би сказати перехід від збіжа до огородовини. Навіть їх історія яко материялу на поживу для людий єсть майже така сама як і збіжа.

До найстарших стручкових ростин, що служили людем на поживу належить безперечно біб. Слїди єго показують ся вже в дуже глубокій старинї, в передісторичних часах. Біб знайдено межи останками з т. зв. бронзової доби в Швайцарії і Італії, а також в пальових будівлях на озері коло Бурже у Франциї. Дико ростучим не знаходить ся він нїгде в Европі а з того видко, що єго занесли сюди люди ще в тій порі, коли перший раз прийшли з Азиї до Европи. Первістною єго вітчиною були здаєсь сторони на полудне від Каспійского моря, бо там знайдено єго дико ростучим. З другої же сторони розповідає Плїній, що біб за римских часів ріс дико також і в теперішнім Марокку, Тунісї і Альжирі в Африцї; був то якийсь дуже твердий біб, котрого не можна було ніяк на мягко уварити. Бобу уживано головно на муку, котру додавано яко домішку до хлїба, або єї їджено таки безпосередно яко окрему поживу. Стародавні Єгиптяни знали біб вже дуже давно, але ним живила ся лиш найбіднїйша кляса людий, а й ті не управляли єго, лиш живили ся диким, котрий ріс у великій скількости в цілім краю. Висші верстви в Єгиптї не їли бобу а то з тої причини, що уважали біб за нечисту ростину. Причину до того дали чорні плямки на білім цьвітї і загальний вигляд бобового зерна. Лиш виімково їли висші верстви в стародавнім Єгиптї біб, а то на стипах по похоронї. Біб був у них ознакою смерти і они думали також, що душі померших входять в біб. У стародавних Греків згадує ся вже про біб яко про ростину загально управляну. В дни задушні або т. зв. лемуриї у Римлян ходив господар босо і мовчки в ночи по хатї і цілім обійстю та розкидав поза себе чорним бобом. Крім того було у старих Римлян ще й окреме сьвято бобу, котре

дила границю войском. Туреччина за то обіцяла призволити на утворене двох сербских епіскопств в Старій Сербії.

Новинки.

Львів дня 8 липня 1895.

— Іменованя. П. Управитель Міністерства просьвіти іменував учителя учительскої семинариї в Кракові, Станисл. Тварога, дальше професорів ґімназияльних: Івана Кравчика у Львові — звільняючи его від візитованя шкіл в Живци, — Феликса Урбаньского в Золочеві, Володисл. Леха в Станіславові, учителя Йос. Загродского в Тернополи дійстними інспекторами шкіл в осьмій ранзї. — Дальше іменував п. Управитель Міністерства просьвіти тимчасовими повітовими інспекторами шкіл в девятій ранзї: учителя школи вправ в Тарнові Стан. Палляна для шкільного округа в Бжеску, учителя семинариї в Тарнові Фр. Мигдала для шкільного округа в Лимановій, учителя школи народної в Мостисках Генрика Бромильского для Гусятина, Алоїзия Шашака в Бялій для Живця, Михайла Мошоро в Раві для Товмача, Володисл. Виногродского в Бродах для Березова, управителя школи на Знесїню під Львовом Володимира Витошиньского для Перемишлян, греко-катол. катихита при школї ім. Ядвиги у Львові о. Василя Навроцкого для Долини, римо-кат. катихита в Стрию кс. Казимира Дуткевича для Коросна. Вкінци іменував учителя кравевої школи рільничої в Чернихові Кар. Трохановского дійстним учителем реальної школи в Станїславові.

— Відзначеня. Є. В. Цїсар надав Найвисшою постановою з дня 27. червня с. р. ад'юнктови судовому в Тернополи, Петрови Целевичеви, при нагоді его перенесеня на пенсию, титул і характер секретаря ради.

— Конкурси. Маґістрат міста Дрогобича розписує конкурс на посаду провізоричного секундаря при тамошнім шпитали публичнім з платнею 300 зр. і додатком на фіякри річно 50 зр.— Заряд міста Снятина розписує конкурс з речинцем до 31 липня: 1) на посаду будівничого міского з платнею 800 зр. і додатком активальним 150 зр.; 2) на посаду ветеринаря міского з платнею 400 зр. і додатком активальним 80 зр. і 3) на посаду вахмайстра поліциї яко коменданта міскої сторожи огневої з платнею 400 зр. і умундурованем.

— Затверджене вибору. Є. В. Цїсар постановою з дня 20 червня с. р. затвердив вибір о. Івана Тиховича, греко-кат. пароха в Бортниках, на заступника презеса Ради повітової в Товмачи.

— Загальні збори товариства Руска Бурса в Бережанах відбудуть ся дня 13 липня с. р. о годині 11 перед полуднем з слїдуючою програмою: 1) відкрите зборів предсїдателем; 2) справоздане касиера з дїяльности виділу; 3) справоздане касиера; 4) вибір контрольної комісиї; 5) вибір предсїдателя, вісьмох членів виділу і чотирох заступників; 6) внесеня членів.

— Іспит зрілости в ґімназиї в Стрию зложили: Іларий Бачиньский, Кар. Чернятович, Володимир Дутка (з відзн.), Ісид. Фус. Соломон Ґольдберґ, Енцель Ґольдштерн (з відзн.), Казим. Гроховский, Ів. Гошовский, Йосиф Яблоньский, Ів. Каратницкий, Мих. Мочульский, Яков Рінґель, Розенберґ, Володислав Рожаньский, Озия Штернбах, Стефан Шараневич, Ісаак Вальдман, Теодор Василяк, Мацевич (екстер.). Двох не припущено до іспиту, двох репробовано на рік, а оден екстерніст відступив від іспиту.

— Курси для науки зручности. В буджетї кравевого фонду шкільного вставляє Сойм кождого року до розпорядимости кравевої Ради шкільної квоту 800 зр. на устроене в часї ферий науки зручности в Кракові і 800 зр. на такий самий курс в Сокали. Тих квот ужила кравва Рада шкільна в той спосіб, що призначила по 260 зр. для Кракова і Сокаля на покрите коштів устроеня курсу, а решту по 540 зр. призначила на підмоги по 30 зр. для 18 учителїв народних шкіл, що мають взяти участь в курсї в Кракові і для тількож учителїв на курс в Сокали. На курс в Кракові призначила кр. Р. шкільна зі всхідної Галичини трех учителїв, а то: Володислава Трачиньского з Лютовиск ліського повіта, Фр. Голуховского з Команиці сяніцкого повіта і Івана Кикевича з Петрилова товмацкого повіта. — На курс в Сокали призначила кравва Рада шкільна учителїв: Йос. Квасиньского з Ходорова, Он. Кшечковского з Пилиповець, Ант. Туряньского з Барича, Юр. Михаловского з Мизуня, Фр. Доманьского з Чарнковець, Мих. Кийовского з Павлосева, Теоф. Микульското з Підмихайля, Йос. Свяжевского з Желехова, Юл. Любомецкого з Коломиї, Теоф. Целевича з Пасічної, Йос. Антосевича з Комарна, Корн. Шабо з Самбора, Йос. Черняевского з Мариамполя, І. Соботовского з Фельштина, Йос. Пріза з Малаповець, І. Заблоцкого з Поморян, Юл. Дубельского з Заліщик і Вільг. Галузу з Пикулович.

— Допушенє женщин до універсітетских наук. Угорский міністер просьвіти віднїс ся до професорів будапештеньского університету з запитанем, чи узнають за можливе, щоби допустити жінки до університетских студий. Виділ медичний і фільософічний, котрі найбільше займали ся тим питанем, заявили ся за допущенем женщин на університети. На те згодив ся тепер і університетский сенат, котрий осьвідчив, що треба дозволити женщинам ходити на медицину і фармацию, если викажуть ся, що суть відповідно підготовлені, та що треба їм видавати дипльоми То своє рішенє переслав сенат міністерству.

— Вовки появили ся в околици Заставни на Буковині і роблять там шкоду в худобі. Устроено на них обляву, але обляза не удала ся, бо не убито ні одного вовка.

— Град. Село Вишеньку, городецкого повіта, навістив дня 28 червня град і — як звідтам пишуть — вибив ярину, особливо в полудневій части села. — Ві второк минувшого тиждня упав град також в охрестности Дрогобича і наробив дуже богато шкоди, особливо в селах Унятичі, Опака і ин. Ті шкоди тим більше дадуть ся в знаки селянам, що в тамошній околици не було урожаю вже від кількох лїт.

— Нова церков будує ся в селї Палагичах, товмацкого повіта. Сими днями відбуло ся посьвячене фундаментів під нову церков, на котре зійшло ся богато доохрестних селян, а явила ся також і місцева коляторка п. Дошот. Чину посьвячення довершив товмацкий декан о. Партицкий. Церков а також і дзвіниця, котру рівночасно будують, будуть покриті бляхою.

— Вибух ґазу. В пятницю пополудни лучила ся в магазині купця Махайского при Ягайлоньскій улици у Львові нещастна пригода, викликана неосторожностю слюсаря П. Іваницкого з ґазового заведеня. Купець зажадав, щоби з ґазового заведеня прислано ему чоловіка, котрий оглянув би рури ґазові. Вислано Іваницкого, а сей війшовши до магазину, засьвітив сірник, хоч чув у воздусї ґаз. Зараз наступила експльозия і Іваницкого та суб'єкта, що за ним ішов, страшне попарило, так, що обох треба було відставити до шпитаня.

— Пригоди на провінциї. Володимир Банах, 12-лїтний син рільника з Завалова, купав ся під гатию коло млина і потонув. Трупа не віднайдено. — Мішаний поїзд на шляху Стрий-Бескид переїхав дня 28. червня 70-лїтного глухого і недовиджуючого зарібника Василя Мошаника. Нещастний відвезений тим самим поїздом до шпиталя в Мукачеві, помер там на другий день. — В Забірю, равского повіта, завалив вихор дня 26. червня крокву в стодолі двирскій, в наслїдок чого працюючий там робітник, Тимко Сенько потерпів такі скаличеня, що помер до двох днїв. — В Клювинцях, гусятиньского повіта, повісила ся у своїй хатї на поді Настя Королевич. Причиною самоубийства мав бути жаль по утратї мужа, що помер перед двома тиждиями. — В Делехівці, городецкого повіта, занедужало дня 29. червня пятеро людий серед познак сильного затровня грибами. Мимо уділеної помочи померли зараз в ночи 50-лїтна Мария Гамуляк і 12-лїтний Михайло Гамуляк.

Телеграми.

Триєст 8 липня. Спущене на воду корабля „Віденьˮ відбуло ся щасливо при сприяючій погоді.

Білград 8 липня. Бувший президент кабінету Христич іменований президентом ради державної, а прочі бувші міністри полишені до диспозициї. — Всїх засуджених в процесї Цебинача випущено на волю.

Рим 8 липня. Вчера пополудни відбуло ся в Квіриналї цивільне вінчане кн. Аости.

Петербург 8 липня. Царский указ оголосив поруку приняту российским правительством за хіньску позичку. О амортизациї позички і о виключеню дальшої позички нема в указї ніякої згадки.

За редакцию відвічає: Адам Краховецкий.

припадало на червень, а підчас котрого приношено богам молодий біб. У Греків уживано чорного і білого бобу до голосованя; бобом голосовано так, як у нас голосує ся картками. Цікаве й то, що сьвіваки у стародавних Римлян їли біб на то, щоби дістати добрий голос. А вже найцікавійше то, що звістний учений Пітаґорас заказував своїм ученикам їсти біб, бо він здуває, ослабляє змисли та й не дає спати. Ученикам Пітаґореса навіть не вільно було переходити полем засїяним бобом. В сьвятім письмі старого завіта згадує ся два рази про біб.

Побіч бобу найстаршою стручковою ростиною єсть сочевиця. В первістно дикім станї не росте она тепер нігде, але управа еї звістна була всюди в сторонах понад Середземним морем вже в дуже глубокій старині. Стародавні Єгиптияни з'уживали еї у великій скількости і спроваджували еї великими масами з міста Пелюзиюм при устю Нїлю. Здаєсь однакож, що висші верстви в Єгиптї уважали сочевицю за так само нечисту страву як і біб і лиш кляса робітнича живила ся нею. Робітники в Єгиптї, що працювали коло сьвятинь або пірамід, діставали крім хлїба взглядно пшениці на хліб, риби і оливи на омасту, ще також сочевицю. Жиди знали і управляли сочевицю ще заким прийшли були до Єгипту. Факт, що Есав продав своє первородство за миску сочевиці звістний з біблійної історії. Стародавні Греки і Римляни знали також і управляли сочевицю а ще більше спроваджували еї з Єгипту. За римского цїсаря Каліґулї привезено до Риму на тім кораблї, котрий віз той обеліск, що стоїть нині перед церквою сьв. Петра в Римі, ще також і 120.000 римских мір сочевиці.

Початок уживаня гороху яко поживи не дасть ся докладно означити. Стародавні Єгиптияни і Жиди не знали его зовсїм. В перед'історичних будівлях пальових стрічають ся слїди гороху, але він єсть дуже маленький і зовсїм круглий. Можна отже здогадувати ся, що то був первістний рід гороху, котрий народи европейскі принесли з собою з Азиї. Стародавні Греки і Римляни знали вже горох і управляли его а назва гороху була у них однакова. Зелений горох почато уживати на страву аж в новійших часах головно в 17-ім столїтю.

Наконець фасоля, хоч приходить тепер аж в 125 родах єсть в Европі зовсїм нового походження. Стародавні Єгиптияни і Жиди зовсїм еї не знали і не управляли. З перед'історичних часів нема о ній ані слїду а та ростина яку Греки називали „фазельосˮ а Римляни „фазеольосˮ, від котрого то слова пішла й наша назва „фасоляˮ була здаєсь зовсїм иншою ростиною як теперішна фасоля, мабуть чи не якийсь рід гороху або бобу. Дико ростучої фасолї не можна було також нігде відшукати. Аж ось недалеко Лїми в Перу, в полудневій Америцї знайшов Де Рошбрін в старих перуаньских гробах три роди фасолї. Рівночасно й показало ся, що коли в старім сьвітї не можна було нігде знайти дико ростучої фасолї, то она знайшла ся в кількох родах в полудневій Америцї. Єсть отже майже певна річ, що наша фасоля єсть походження американьского, але в Америцї уживала ся вже дуже давно за поживу.

(Дальше буде).

ІНСЕРАТИ.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.